

Túi Tham Nghiệp Dĩ

Nguyễn Thị Mát Nâu

Bà Ca kéo lại tấm khăn quàng cổ, đẩy cái rổ nhỏ nhích ra phía trước, bà có ý chờ cặp vợ chồng đang tiến về phía chợ - Cái cửa chợ đông người qua lại là nơi bà đến mỗi buổi sáng, ngồi đó tới quá trưa, ngồi như người đi câu, bà câu những đồng bạc lẻ, những đồng xu bố thí của khách qua đường, qua chiếc rổ con con đã bóng lên màu gió cát, mồ hôi và của thời gian. Trời trở gió từ sớm, lất phất mấy hạt mưa, và không gian se lạnh. Năm nay Cali nóng, lạnh thất thường và mưa nhiều hơn mọi năm. Người ta bàn nhau về biến đổi thời tiết, về trạng thái của môi trường. Vấn đề môi sinh trở thành tiêu đề cho những ai thích ngâm nga bàn chuyện thời sự, và triết lý sống. Bà Ca chẳng quan tâm thời sự, không ưa triết lý chuyện đời, mà chú ý vào sinh hoạt và thời tiết - Trời mưa hay nắng, lạnh hay nóng, là ngày lễ hội hay ngày thường, cuối tuần hay giữa tuần v...v... là những chi tiết ảnh hưởng đến 'nghề nghiệp' hiện tại của bà - Cái nghề phơi gió phơi sương, ngồi thụ động nhặt những đồng tiền lẻ - Mà trong một tương quan nào đó, người ta bảo đó là nghiệp dĩ !?

Ba mươi năm trước, khi đến Mỹ, tuổi bà gấp ghé bốn lăm. Cái độ tuổi nửa còn xuân, nửa đã ngả về chiều - so với người đàn bà đơn thân lẻ bóng, một mình, cô quạnh nuôi con - Là mẫu người chưa xong bữa tối đã lo bữa sáng, bà Ca sống lúc nào cũng dè xẻn, nhặt nhạnh, chắt chiu, tần tiện. Tùy quan điểm để cái nhìn có mỗi nhận định khác nhau về lối sống của bà - Người thích hợp, thì cho cách sống như bà là khôn ngoan hiền hậu. Người không phù hợp, thì bảo sống thế là sống dại. Với bà, chẳng khôn chẳng dại gì cả, đó là cá tính, là bản chất, là thói quen, và nó là như thế ! Chấm hết. Sau hai mươi bảy năm làm lụng và dành dụm, bà nghĩ hưu. Quanh quẩn trong nhà trong bếp với những suy nghĩ riêng tư, và suy tư cuối cùng là quyết định mấy mẹ con dời về California. Và chỉ vài tháng sau, tại một cửa chợ có đông người Việt ở một thành phố trong quận Cam, xuất hiện một người đàn bà Việt Nam ngồi đó với cái rổ nhỏ, từ sáng cho đến ngang chiều. Ở độ tuổi ngoài bảy mươi như bà, ở xứ này, các bà khác vẫn quần xanh áo tím, thời trang đúng mốt, tóc tai đủ kiểu đủ màu, bước chân đi vẫn phơi phới trên đôi giày có gót, hoặc rất trẻ trung với chiếc quần soọc lơ lửng cao trên đầu gối... Bà Ca thì khác, bà tạo cho mình dáng vẻ già nua để thích nghi hoàn cảnh và cũng để gài vào lòng thương cảm của khách qua đường.

Ấy thế mà, cặp vợ chồng hồi nãy, cùng vài người khác nữa, đi ngang, mà hầu như chẳng để ý đến sự có mặt của bà. Thật là một ngày không may mắn. Trong quá khứ cũng có những ngày ế ẩm không may như thế, để bà lại hy vọng ngày mai trời sẽ sáng, cái rổ hành nghề của bà sẽ thu nhập nhiều hơn và những lần như thế, bà đã dời đổi địa điểm, bằng cách thả bộ sang khu nhà thờ cách đó vài trăm thước, nhất là vào những buổi sáng Chúa nhật đông người đi lễ.

Mưa vẫn bay lất phất, nắng vẫn chưa lên, và gió lạnh nhiều hơn lúc sáng. Tuy thế, dòng xe vẫn nối đuôi nhau và vẫn ùn lại ở ngã tư mỗi khi đèn giao thông bật đỏ. Cái rổ nhỏ cứ được chừng mười đồng, là bà Ca vơ cát tiền vào túi. Mấy năm rồi, cứ thế, bà ngồi đây đếm dòng xe qua lại, đếm cát từng đồng và đếm cả thời gian đi qua trên mái tóc cuộc đời. Tuy không có niềm vui nào lớn, nhưng bà cũng chẳng nghĩ đến buồn. Đời bà yên phận, pha một chút nhẩn nhục đáng cay. Đôi khi trong lòng bà cũng dấy lên nỗi nhọc nhằn của kiếp người, nhưng bà chặc lưỡi, cho qua đi mọi lẽ. Con bé Hoa, con gái bà, lúc đầu còn cần nhẩn mẹ, sau không nói nữa, nó để mặc bà với sở thích kiếm tiền theo kiểu của riêng bà. Và bà thì cũng mặc kệ cho ngày tháng trôi vào quá khứ. Quá khứ với bà như cánh buồm no gió, dập dềnh không định hướng. Hướng nào đối với bà bây giờ thì cũng thế thôi. Bà buông trôi tư tưởng như người chưa bao giờ biết sống, cố tự hài lòng trong phiên muộn, và thả lòng theo những đồng tiền nhỏ nhoi kiếm được nơi cái rổ con con.

Đang tựa gối, bỗng bà Ca giật mình. Một người đàn bà ăn mặc xoàng xĩnh, cúi xuống đặt tấm giấy mười đồng vào chiếc rổ. Một sự kiện ít có dành cho hành khất. Bàn tay người đó đeo chiếc nhẫn mã não màu tím biếc... Không thể làm lẫn được! Tim bà Ca thót lại - Cái màu nhẫn lạ lùng, đặc biệt, đeo nơi ngón giữa... Ngược mắt nhìn lên... Phải rồi, vẫn dáng dấp khoan thai chậm rãi, vẫn nét mặt nhẹ nhàng... người kia cũng đang nhìn bà chăm chú. Trong một giây, hai sóng mắt cùng thẳng thốt. Họ nhận ra nhau. Người kia ghé xuống thấp, thì thào:

- Ca phải không? Có phải Ca không?

Âm thanh hỏi thật nhỏ chỉ đủ hai người nghe, nhưng bà Ca cảm thấy âm vang như chát chúa dội lại não nề. Và bà gật đầu như kẻ mộng du.

Mây chuyển màu, mưa chưa tạnh hẳn, cái ánh sáng vàng ệch sau cơn mưa như loăng dăng ra. Hình ảnh cái thời khắc của cái ngày đặt chân đến phi trường Maryland, miền đông nước Mỹ... Ba mươi năm mà như mới hôm nào - Cũng một ngày mưa lạnh rả rích thế này. Cũng không gian giá rét, của cái tháng đầu đông xứ lạ. Ngọc, người đàn bà bảo trợ, co ro trong tấm áo đi mưa, đón người mới tới Mỹ... rồi hai bên bờ ngõ nhận nhau, sau vài câu qua lại, đã cùng với hai con trẻ, bé Hoa và bé Hiếu, líu tíu dắt nhau về một căn phố nhỏ gọn gàng, không có bóng đàn ông. Họ hình thành một gia đình mới, khởi đi từ tình thương và mưu mang đùm bọc, Ngày đó Ngọc không quản ngại hướng dẫn và giúp Ca tất cả những điều cần thiết lúc ban sơ cho một gia đình tới định cư xứ lạ. Từ trường học, đón đưa con trẻ, tập lái xe, học tiếng Anh và xin việc làm cho người lớn. Để cũng được nhận lại tình thân và đoàn viên của một mái nhà có quây quần lớn nhỏ. Và chia nhau buồn vui hơn cả tình thân máu mủ ruột rà, suốt mười năm ròng rã.

Thế rồi một buổi trưa vàng nắng. Duyên nghiệp đẩy đưa, mọi người quyền luyến chia tay – Ngọc quyết định lập gia đình với một người đàn ông, lớn hơn mười lăm tuổi. Những ngày sống cách chia, là những ngày phơi pha, lãng quên, nhạt nhòa ký ức... Sau mười năm sống chung - Chồng Ngọc qua đời, chiếc nhẫn màu tím đeo trên tay người đàn bà đã xé, là kỷ niệm duy nhất cho một cuộc tình vợ chồng ngắn ngủi không lấy gì làm hạnh phúc. Ngọc đề nghị cùng với mẹ con Ca trở lại sống gom chung như lúc trước.... Ca hờn lầy, không đồng ý và cương quyết dời về California, để mặc Ngọc hắt hiu với khung trời Maryland, không con không cái. Cái chấp ngã thật ghê gớm, nó cao hơn nhưng nhớ, nó cao hơn cả tình gắn bó thương yêu. Hai phía cùng buồn, cùng thương cùng nuối tiếc... tuy cảm thấy vẫn cần nhau, nhưng đáng tiếc, họ đã không vượt qua được cái tự ái nhất thời thật là phi lý.

Để hôm nay... Ngọc bằng xương bằng thịt đang ở ngay trước mắt. Bà Ca bỗng bật khóc như đứa trẻ. Ngọc nhanh tay, bưng lấy chiếc rổ con dưới đất, kéo bà Ca đứng dậy, cả hai cầm cúi dắt nhau đi một mạch về nhà, đi trong im lặng nghẹn ngào chua xót. Dừng lại trước căn nhà nhỏ. Họ nhường nhau bước qua bậc cửa. Chiều hôm ấy, bữa cơm chiều quây quần của mấy mươi năm, được trở về dưới ánh đèn neon lạnh trắng, hai người đàn bà luống tuổi và hai đứa trẻ nay đã trở thành hai cô gái lớn khôn. Cuối bữa, Ngọc nghiêm khắc nhìn Hoa và Hiếu :

- Hôm nay hai đứa chịu khó nhường phòng, để cho cô và mẹ hàn huyên tâm sự... Nhưng trước khi riêng tư với mẹ, cô muốn hai đứa con cho cô biết, tại sao lại để mẹ thiếu thốn và phải đi kiếm tiền kiêu ấy!? Hoa ngập ngừng một lúc, nhìn Ngọc hồi lâu, nhỏ nhẹ trả lời:
- Thừa cô, chúng con xin lỗi. Cô là người nhà, cô cũng như là mẹ... Mẹ con không thiếu thốn gì đâu, mẹ có vàng cất giữ, nhưng nhất định thích làm nghề hành khất. Tụi con can ngăn nhiều lần, và nói nếu mẹ buồn khi chúng con đi làm vắng, sẽ tìm công việc nhẹ nhẹ cho mẹ đỡ buồn, nhưng không khuyên được... Mà mẹ cũng chẳng vui gì. Và trong một phút ngậm ngùi, có lần mẹ bảo "*Đấy là nghiệp, là cái lòng tham nghiệp dĩ hiện về !!!*" Tụi con hoang mang, nghĩ mãi, cũng chẳng sao hiểu nổi!

Đêm ấy, trong căn buồng vắng, đôi bạn già lặng lẽ ngồi im. Bà Ca cúi đầu, ánh mắt buồn như hiện về một tiền kiếp lao đao nhục nhằn cơ khổ. Soi trong đó, bà Ngọc thấy bao la một thế giới nghiệp dĩ, khó hiểu đến lạ lùng! Họ nhìn nhau để cùng không hiểu cái nghiệp chướng đã mang trong kiếp con người. Dù cả hai cùng biết lòng tham và chấp ngã là căn nguyên dẫn đến cái nghiệp đau thương và cô đơn trong cõi Sa bà.

Nguyễn Thị Mắt Nâu